

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОТЕЧА.

(Соукієг.)

Предчислениe и
друга упутство-
вания пріина
Учредничество
у Пешти на Ро-
зевъ - Плацу
Нго 285. и сва-
ко Цесаро Кра
Поште Чинов-
ничество.

ПЕШТА.

Неделя

5. Септембра. 1843.

Год. III.

Р. А. Д. О. С. Т. Б.

П. Б. Скоротечи.

-- — Гдѣ — й зла воля, худо
Серце, там' просвѣта нема ѿѣне.

Устай зоромъ милый Роде,

M.

Прати ме до красоте
Там' небеса', еръ ме воде
У модрину лѣпоте!

Ахъ! я желанъ там' ю поѣни,
Гдѣ се чуе Рода гласъ,
Там' гдѣ таму мркле поѣни
Разтерива твой ужасъ:

Гдѣ в благе Майке чело
Ведросѹ напунѣно,
И гдѣ сяйно вьюй одѣло
Сият' видимъ злаено! —

Ахъ! тко тебе Роде краси,
Тко ти л' славу подиже?
Скоротеча, кои гласи:
„Ступай Свѣту све ближе!“

О! я срећанъ, са Сербима
Тебе ѿїненъ достойно,
Радость пѣвамъ сестрицама,
Кое т' любе искрено!!*)

У Новомъ Саду 24. Августа 1843.

Др. П. Иоанновичъ.

ХРОНИКА ПУТОВАНЯ.

ПУТЬ ПО ДАЛМАЦІЙ.

3. ПУТЬ ОТЪ СПАЛАТЕ ДО ДУБРОВНИКА.

(продуженіе.)

Што се Характера овогъ малогъ народа касса, кои овай предѣль обитава, то є онъ у своимъ основателнымъ чертама онай истый, као и кодъ Далматинаца, съ коимъ и єзыкъ и обычае єднаке има; но Дубровчанинъ има примѣтителну черту цівілізаціе, а и морално є болъи. Убийство и краја кодъ нъи се найвећимъ редкостма числе; страний може зато овде тако безопасно као и у Унгарскимъ провінціямъ путовати, безъ да є принужденъ тако тегобну и съ трошкомъ скопчану пратю Хайдука имати. А и начинъ зыдана домова у целой в Области посве болъи, него камене кућице Морлака: и свакій Дуброничкій Свештеникъ осимъ Славенскогъ єзыка юшть Таліански и Латински говори. Житель в юшть лепши и

ию милогъ намъ Скоротече — Органа Народности наше — судимо и мыслимо. Но шта ѡемо рећи, и како ѡемо судити о ономъ назови Родолюбцу, кои се ономадъ о престанку Скоротече дѣтинска радоваше, и прстомъ свѣту указываше, да Скоротече не — за време — но и нигда више бѣлогъ данка увидити неће! — — Ни су ли ови, штоно браћа Хорвати веле: „Прави крухоброцы“ — и лажљиви — у свомъ Роду, — (одъ коихъ сохрани нась Господи!) Пророци! Et hoc quidem probari non debet. — Мудромъ доста једно око. —

*) Овако и я — и сви прави Сынови Рода, и вѣрни потомци Србскога порода о появлению и пребыва-

снажни него Морлакъ, и гдикои отъ нынѣшнаго бы художеству у нынѣшнѣмъ дѣлма за образъ праве лепоте служити. Са овымъ да-ромъ тѣлесне прелести присоединяю они и таковой отговараюћи, како што се и ка-зати сме, весма обаятелну ношию. Имени-то су беле бое, кое како жене тако и лю-ди за свое одело бираю. Последни носе, готово безъ изятія простране, набране и чакъ до листова допираюће чакшире, вуне-не чарапе и опанке. Прса закланя шареный са златомъ или сребромъ извезенъ, и са сиянимъ дугмадма испунѣнъ пруслукъ, кои је често и са лепымъ гайтаномъ украшенъ. Око паса обмотаваю поясъ, или ускій шаль, у комъ Турскій ножъ, а кодъ имућни и паръ сияны пиштола стои. Улето никакву горню а-льину не носе, но у зиму неко подобије отъ шпенца. Кодъ свију преко плећа некакви шарено-тканый Шаль виси, кои је напредъ кодъ груди красно у дугме превитъ. Но гди-како и вуненый покровъ, (кабаницу) за сох-ранити се отъ ветра и кише, носе, кои на грчку горню альину опоминѣ. Као што по-найвише цео ныновъ ношай, тако и народ-на игра види се грчкогъ подрекла быти. О-на је свада жива, но правилніја, него коло Морлака. Као искусили пливачи, изрядни и смѣли морнари притежаваю готово све у-десности, ко коима се окретность и кре-пость изыскуе, у великомъ степену. Женска је ношња у свакомъ дистрикту друга, но отъ свију найлепше се налазе кодъ девојака изъ Сабіончелла и Канали, кои ћемо описаніе другомъ приликомъ морати казати.

Варошъ Дубровникъ на једной међу моремъ и брегомъ Сергије отъ подне къ сѣве-ру протезаюћој се долини положена, у сво-јој унутрашњости ви найманѣ интереса страномъ не дае, кой она при првомъ взро-ру споља обриче, особито, ако се нѣй пур-темъ отъ Стегна или Гравоза приближуємо, гдји многи низки торони и высоки околни зидови нїй сасвимъ видѣ трада изъ сред-његъ века даю, што башъ у самомъ дѣй-ствију нїе ако бы се у новија времена за та-ковъ и држао. Иїна унутрашњость јоштъ сасвимъ носи печать высоке древности,

у коима се значај стари немецки вароша сасвимъ губи, чему найвише тавне стари-номъ, оцрнѣне бое дома, отъ части уз-ки кривудасти сокаци, и готово на свакомъ месту владаюћа необична тишина, найпосле пусте и жалостне околине узроци могу быти. Кајесе, како што ме многократ-но увераваше, да је варошъ пре француз-скогъ освоеніја више важности имала, а и ондашимъ знатнимъ соображењемъ ве-лику роллу играла, но додавши се за време Французскогъ владѣніја промене свију отно-шенија, биле су за њу отъ тако исте пре-велике штете. Есу ли међу тимъ они дога-ђани заиста тако вредносногъ втеченија за варошъ имали, врло је невѣроятно, јеръ ако је трговина конкуренцијомъ оближњи места у призрѣњу гдикои артикула измене отъ свогъ прећашнѣгъ стана и препатила, опетъ је зацело Дубровчанину манѣ штете отудъ пріузроковано, нежели губиткомъ свое са-мосталности, и за нѣга тако важни привиле-гіја, кое никадъ неће преболети моћи. Най-веће доказатељство, како јоштъ трговина вр-ло цвета, је је овде, може се казати, обште распострето благостояње, кое Дубровчаниње исклучително само соображењу благода-рити има, кое се овде, како пре, тако и садъ налази, и дотле ће трајти, докъ садаш-ни спољашна одношенија узрастоју, и оближ-њи Котарци покрай поспѣшнегъ положења нїове Области никакво знаменито умножење и никаква угодніја соединења съ пограничнимъ Турскимъ провинцијама не добију, — првен-ство, у когъ је притежању и садъ Дубров-никъ, и заиста ће остати, докле се находе-ће смутије отъ неколико година између Бос-кеза и Црногораца спута не уклоне.

(продужење слѣдује.)

ПИСМА О СИБЕРИЈИ.

(отъ Павла Шица.)

ПИСМО ПРВО.

(коначъ.)

Ово је положење места, и станѣ подне-бја у Сиберији. Вообщите можемо казати, да

в отъ восточие стране до рѣкѣ Лене просторъ отъ 60° шир. врло плодовитъ, и у свачемъ што є за Животъ нуждно, изоби-
лань; но шумскій съверный просторъ до ле-
деногъ мора, и цео предѣль отъ Лене къ
востоку є пустъ, за успѣванъ уѣзва неспо-
собанъ, и ништа се другогъ осимъ глибны
ритова неналази. Одавде се види, да пред-
ѣли къ югу измѣю Оба, Чулиме, Тома, А-

бакана и други рѣка у сравненио съ другимъ
срећно и за здравље жителя споспѣшино
поднебіе имаю. Овде су болести весма ред-
ке, люди су высоки, икогъ состава и цве-
таюћегъ здравља, а жене съ ленимъ плавимъ
или кестеноугаситимъ косама, съ плавимъ
чарателнимъ очима, съ пунимъ руменымъ
и любкимъ лицемъ, и досга прикладногъ со-
става, обитаваю ове лене просторе Сиберіе.

Кадъ посмотримо втечење години на времена, то налазимо, да се у пролеће катарх-
аліческо-реуматическе и занадитељне болести
показую: у лето се збогъ суше и препеке
появлюю опасне грозице, а деца сысаюћа,
такођеръ и до пете године отрасла срдоболю
и тежко блнованъ трне; и Сиберска куга
свойствена є болесть овогъ времена; у јесен
царствую катархическое сть части ватрене
болести. Восточни и Съверни ветрови имаю
шкодљиво втечење на децу. Ноказую се
кодъ нын пятна, осице и каналь сипляизи
епидемически. Животинѣ осећаю шкодљиво
втечење поднебіја само у препеки летњој.

Сиберска є куга пригѣчива (епидемич-
еска) болесть, кој се чрезъ испаренія отъ Ра-
бински баруштина рађа. Нећу да се овде на-
поединствена у Руссїи появленія исти боле-
сти упушћамъ ю само се на Сиберіо ограни-
чивамъ, гдисе у Губерніјама Тоболскъ, Томскъ
налази, и на многимъ другимъ местама велико
число люди и марве згађа. Немогу се овде уна-
чинь лечения ове болести упушћати, само
ћу средства юа народъ употребљава изчи-
слити. На свакомъ месту има люди или
жена, кој се исклучително съ лечењемъ Си-
берске куге занимаю, и кодъ Народа най-
веће повѣреніе и высокопочитаніе уживаю.
Жители су тако на ову болесть научени,
да они при найманьй чворуги одма за по-

моћь гледе. Смртъ є редко слѣдство, осимъ
кодъ животиня. Болесть се показує чрезъ
тврду, неосетљиву и црвенкасту чворугу на
видимимъ частма тѣла. Кадакъ, но весма
редко показује се безъ ови споляшни позна-
телни знакова, но наскоро се разыђе, и бы-
ва смртоносна. Грозничаво станѣ, малаксанѣ,
суморност и завијање на јрци обичне су
болести овде.

Они, којсе съ лечењемъ Сиберске куге
занимаю или прободу чворугу до осетливѣ ча-
сти тѣла, или съ крпама у растопљеној куван-
ой соли, или съ лишћемъ отъ дувана, у
растопљеномъ салміаку наквашенимъ об-
лажу, или обсеку около чворуге, или изси-
саю такову предходећимъ заклетве формулама. На некимъ местама на чворугу мећу
живе жабе, и кадъ ове нյову живость из-
губе и умртвесье, скидаю такове доле, а
друге горе мећу. Две су или три за лечење
доволно.

Найглавніја су лечења средства противъ
свио болести: салміакъ, сарсапариль, модри
шлемъ, (*verba aconiti napelli*), рачије очи, и
каденѣ са цинобромъ. Кодъ нын се налазу-
жене, кое художество знаю, любовь произве-
сти и растерати, као што и друго нешто.
Салміакъ употребљаваю кодъ болести доль-
не части тѣла, колике, капља, и вообщите
кодъ други мањи болести, при комъ парче
у уста просто узму или у води, а јошће
чешће у раки растопљи піо. Сарсапарилу
употребљаваю не само простъ народъ,
него и средня класа люди, а и сами чи-
новници. Къ томъ имаду велико повѣреніе,
и піо у води кувану, или съ ракомъ нак-
вашену. Модри шлемъ и сврачије очи узи-
маю у дугимъ болестима, кадъ су сва дру-
га средства већ употребили. Будући да
ова лечителна средства къ прозабајемо-нарко-
тическимъ оштрымъ отровима принадлеже,
кој изъ нյовогъ опијањегъ свойства дознао,
то метну свагда кодъ себе скоро помужено
млеко, медљану воду, или лаку цећь; а кадъ
ова у главу ударе, піо они одма олакшавајућа
средства. Сви, кој модри шлемъ и сврачије очи
употребљаваю, бываю слаби, осећају тежину,
и главоболју. Я самъ видјо једногъ човека, кодъ

кога се после дугогъ употребљиваня ови наркотически растѣнія у топлоти нападанѣ несвестице појвило. Каденѣ са цінобромъ узимасе кодъ зубоболѣ, севаня у члановима, а нарочито кодъ сифілітическо болести. Сиберцы су велики пріятельни отъ обычногъ пушканя крви и купица мећана не само изъ руку и ногу, него и при главоболи и болеснимъ очима и изъ чела. Піавице такођеръ весма употребљаваю. Често долазе матере са своимъ децама, и захтеваю, безъ да што годъ о болести знаю, кафиша или сановни капљица за такозу. Совѣтују съ нима за каково друго болести одговараюће средство, то одма се тогъ држе.

Жителы се у своимъ болестима на Шама не обраћаю; Остаци на Обу при чланова севаню употребљаваю моксу. Парче запалѣне труди на болно место метну, кое не скину дотле, докъ ранну не направи, и ову ранну после съ рибњомъ машћу лече. Неки кодъ Нарима обитаваюћи Русси овомъ начину подражаваю, и быва имъ чрезъ то лакше: после Сибирске куге найвише се сифілітическе болести распостиру, да, и међу самы уроћены племена. Отъ излаза последњи богиня врло стрепе, и кадъ кои нын такове добије то остављаю прочи колибе (юрте), и болни готово остаје безъ помоћи. Пристрастіја Народа прамъ Бабица, и оскуда таковы на нѣкимъ местама имаю за здравље жена жалостна слѣдства.

Правилно совѣтованѣ Лекара у Сиберіј је невозможно, Не само простый народъ, и средня класса, но и сами чиновници редко траже кодъ Лекара заштиту: у врло тежкимъ, крайнимъ случајма моле га за помоћь. Кадъ болни умре, кривицу нѣму приписую, па после тежко нѣму. Станѣ ће Лекара весма тяготно, јеръ се съ неисказанымъ пристрастіјама борити има.

ДРУГА ЖЕНИТБА ЦАРА АЛЕКСИЈА МИХАЙЛОВИЧА, ОТЦА ЦАРА ПЕТРА ПЕРВАГО И ВЕЛИКАГО.
(конецъ.)

Царъ на ово нѣму одговори, да је онъ једно добро дѣло учинио, за кое ће онъ одъ Бога награжденъ быти.

Кадъ је фамилија Артемијева одъ астала усталла, и изъ собе изашла, остао је царъ съ домаћиномъ седећи. Царъ зачне опетъ беседу о младој дѣвици Наталији Кіриловной, и рекне: Дѣвица је ова красна, види ми се и благогъ срца быти, а и у возрасту је томъ, да се већъ удати може; постарај се драги мой, да јој доброгъ супруга нађешъ.

Ваше Величество, вы о нѣй добро судите, одговори Артемије, она прітежава велики разумъ, различита знанја и најболѣ срце одъ света; моя супруга ю већа люби, и съ њомъ тако поступа као са својомъ рођеномъ кћеромъ: што се пакъ супруга тиче, то је врло тешко способногъ за ю наћи, она заиста преизрядна качества притежава, али само мало или башъ нимало мираза.

Царъ нато одговори: Она се мора за једногъ мужа удати, кои никаквогъ мираза не потребује, онъ мора на њена преимущества као на најлепше дарове гледати, и намѣрење имати ю срећну училиши. Јестъ, јестъ, то бы прекрасно было, пријода Артемије, али гди се такавъ младоженја може наћи?

То мы неможемо знати, одговори царъ: Јаку се самъ постарати да јој таквогъ наћемъ. Дѣвица заслужује да се за ю потрудимо.

Артемије Матеевъ захвали цару на таквомъ милостивомъ удостовѣренію, затимъ царъ жељећи домаћину добру ноћи отиде.

После неколико дана, Царъ опетъ посети Матеева, и проведе неколико сати разговарајућисе кое о чёмъ, но найвише о дѣлу Государственомъ; загимъ се онъ са столице дигне, тако као да бы полазити хотео, но промысли се мало, и опетъ на свое прећашње место седне. Опоминећи се ты, проговори онъ, нашегъ последнѣгъ разговора, кадъ самъ кодъ тебе на вечери био, то јестъ, што се младоженја тиче за твоју питомицу Наталију Кіриловну.

Я непрестано о тимъ мыслимъ Ваше Величество, одговори Артемије; обаче до садъ се јошъ ни јданъ за ю сходанъ ніе нашао, и я се сумњамъ да ћемо таквогъ наћи, хотя млога благородна Младежъ кућу моју посећује, и јоштъ не видимъ да је

кои одъ ныи око свое на мою питомицу бацио.

Све једно рекне царь, м' же быти дэ ніе више ни нужно; я самъ ти газао, да ћу се я самъ потрудити, да юй мужа нађемъ. Я самъ єдногъ нашао, с' коимъ ће она надамсе задовольна и срећна быти. Я тогъ человека познаемъ, онъ є добаръ и поштенъ, тако ѡеръ и доста богатъ, да му миразъ нѣнъ ніе одъ потребе. Онъ є ю возлюбio, радъ за супругу свою узети, и ю срећну учинити. А и ты га добро познаешъ, хотя онъ намереніе свое досадъ ніе обявio. Я самъ уверенъ, да му ты нећешъ кошаръ дати.

Смемли Ваше Величество за име тога просіоца запытати? проговори Артеміе.

Я самъ ти казао, одговори царь; да я тогъ человека добро познаемъ, да є онъ добаръ, и поштенъ, и у состоянію свою жену срећну учинити. Више ти немогу казати, докле Наталия Кириловна не соизволи нѣму руку нѣну дати.

То я све веруемъ, оно неподлеже никаквој сумњи, придоша Артеміе, она ће соизволити, како чуе да су Ныіово Величество нњой будущегъ супруга изабрали; но она зато опеть мора знати, ко є тай изабрани, да се може больма ѹяснити, я налазимъ да є то право и у своимъ реду. Кадъ є тако, одговори царь, а ты дакле чуй, да самъ я самъ тай човекъ, кои є заключio ю себи за жену узети, ако она другоячје мени руку нѣну неодбје. Објави юй то, и запытай, оће ли ме за свогъ супруга узети. После овомъ царскомъ неожидаемомъ изјасненiu, падне зачућенъ сирома Артеміе предъ нѣга на колена. За име Бога Васъ молимъ, Ваше Величество, одустаните одъ Вашегъ намеренія. Я већ и тако велико число непріятеля кодъ двора имамъ, и то мећъ найвећи фамиља, кои ми за благоволеніе и милост Вашегъ Величества завиду. Тешку вику и праску штоћеду подигнути, кадъ чую, да є Ваше Величество кодъ толики сјайны и знатны Дама єдну сироту дѣвицу изъ мое породице себи изабрало. Сваки ће мыслити, да самъ я довѣреность Вашегъ Величества на зло

употребio, да себе јопшть на веће достойнство подигнемъ.

То све ништа незначи, одговори царь, я што самъ заключio, при тимъ остаемъ. Кадъ є дакле тако, я се далъ противити немогу рекне Артеміе; некъ милостили Богъ къ вашемъ предпріятю изобилный благословъ излје.

Понеже да су Ваше Величество тако изволили заключити, то имамъ за мене и за мою сродницу Наталију за єдну милост просити. Сирћчъ, я молимъ, да бы Ваше Величество по начину, кои є кодъ царскогъ двора при таквимъ случају обичанъ, поступали, то есть да се число єдно за удатбу способни дѣвица, мећъ коима и Наталија Кириловна у царскій дворъ призову, с' тимъ примѣчаніемъ, да су Ваше Величество заключили изъ мећъ ныи себи єдну за супругу изабрати; при тимъ нетреба нико да зна, ни Наталија сама, да сте вы себи већъ єдну изабрали.

Царь нађе то предложенje за паметно, обрече даје томъ слѣдовати и препоручи Артеміи, да ту стварь у тайности задержи. После неколико недеља објави царь высокомъ Свештенству и Министеромъ у тайному совѣту, да є онъ заключio подругай путъ женити се, и назначи єданъ данъ, у који да се све за удатбу способне одъ найвећи и знатны фамиља дѣвице позову и у царскій дворъ саберу, изъ мећъ кои онъ себи єдну за супругу изабрати буде.

То се заиста месеца Септемврија 1670 лѣта случило у Кремлу у Москви. Представлени буду цару шестдесетъ млади одъ найблагороднији фамиља Руссискога царства, мећъ коима и Наталија, великолѣпно обучена и накићена.

Монархъ јий царски дао почастити, избере потомъ себи за супругу и будућу царицу Наталију Кириловну Нарышкињъ.

Она є родила Петра первого и великаго, кои є потомъ, као што є познато првый Імператоръ, Просветитељ, и Законодавацъ у Руссии био.

С. М.

Х О Р В А Т С К А.

(Изъ Сестописа І. Колларовогъ, етс. Описаніе
иѣговогъ путовани, год. 1841.)
(продуженіе.)

Чинисе, да Гай има иѣнто чудноватогъ у себи и около себе. Или зарѣ се не смѣ пробућенѣ єдногъ Народа чудомъ назвати! Одправница Новина, а такођеръ и Печатня му є заиста велико и благородно предпріятіе, кое силе єдногъ єдинитогъ приватногъ Мужа далеко превозилази. Овай рѣдкій, коме нема пара, Отечестволюбацъ, жертвовао є за свой Народъ и свое Отчество не само душевне и тѣлесне сile, но и цѣло свое наслѣдство и имућство.

Гооре надъ Печатњомъ налазисе Читавица, славно єдно учрежденіе и разположеніе: съ десне стране понамешана су влагалишта (*Schränke*); на коима књиге свијо Славенски нарѣчія, особито Писменице (Грамматике), Словари, и Новѣстнице у лѣномъ реду стояху; у среди ове видјо се дугачакъ єданъ са зеленомъ чојогъ застертый асталь, па коме су найновије Новине и Лѣтописи такођеръ уређени были. Да ли се юшти гдигодь у свѣту оволика множина Славенски Журнала заедно нађи смѣла! Ту є Руска Пчела, ту су Сербски Листови, Польскій Тиходникъ, Ческо-Прагске Новине, Вчела, Кѣћти, Востокъ и Западъ, и много юшти важны Нѣмачки Листова. А и Мађарски Лѣтописи такођеръ су се међу нашимъ налазили; но никадъ юшти не нађо у Мађарской Читаоници кои годь отъ наши Журнала. Славенска ова терпѣливость и свепріимство одвеће ме є обрадовало. Сваке године трошише на ове Листове и Новине до 260. фор. сребра.

Ову Читаоницу надгледа и уређуе Господинъ Бабукичъ, отличный єданъ и наученый Мужъ. Нигди ме Славенскій Духъ тако яко није тронуо, као овдѣ. Ту самъ нашао Словака, Сулека, кои су Новине читали; ту застанемъ Руссе, Срезнѣвскогъ и Прайза, кои, пре него што бы у Сербију отишли были, юшти иѣколико дана на мене чекаху. Особито удивленіе є достойна овы Русса способ-

ностъ и понятіе, што брзо Славенска нарѣчія научити могу. Срезнѣвскій тако течно и право говораше Хорватски, као да є рођеный Хорватъ. Мени є ово изпочетка мало потеже ишло, будући самъ истина досадъ прилику имао у читаню овогъ нарѣчіја упражняватисе, али верло рѣдко самъ говорио; но и мени се јзыкъ отъ дана на данъ све больма навикавао.

У Загребу не само да самъ све знатніе Списателѣ познати могао, као: Деметера (Драматургъ), Враза, Штооса, Раковца, Кукулечвића, Бабукића, Ужаревића, Можеса и друге; но такођеръ и найвеће подпоре и бранителѣ Народа и Књижевства: Нѣг. Высокопревосх. Епіскопа Хауликъ, Графа Дражковичъ, Графа Оршић, Верховногъ Жупана Николаа Зденцай, Вице-Бана отъ Хорватске Марковића, Барона Кулмеръ, Генерала Симуничъ, Полковника Растић, и многе юшти Отечестволюбце, кои су ме съ найпочестованіимъ и сјајнодичнимъ доброжеланіјемъ и странолюбіјемъ знацима тако предурѣли, да самъ мое при ныима задержавање за найрадостніе дане живота мoga бројо. Хорвати су Славенски Шпартанцы, храбри, и отважни. Никога не одушевљава тако славно и благородно чувство Народногъ озбиљскогъ существованя, быћа, и Славенскогъ знаменованія, као ове Славенске Херое. Ныима принадлежи дична она хвала и велеславіе, да су они перви были, кои су се отважили и усудили, нове Славенске мысли и понятія, која су само у духу пребывала, у областѣ дѣйствителногъ живота пресадити и утверди. Кодъ нын се никакова книжевна и ученна неналази Арістократіа, никаковъ съ книжествомъ и са мыслима Монополъ, као на други мѣсты. И заиста є то єдна чиста мысль, која храбро одушевљава, што се соучастникомъ, шта више само и сведокомъ овогъ, тако чистогъ народногъ и свободногъ духа, Общества, може быти.

(конацъ слѣдуе.)

Ost und West.

Д О П И С Ъ.

Изъ С. Андріе. Его Высокоблагородіе Верховный Школа наши Надзыратель, Еутеній отъ Гъурковичъ, благонизволіо е и овогъ второгъ полгодишигъ теченія, по окончанимъ у Пешти. Будиму, Помазу, — како местама кругу Будимскогъ овогъ Діштрікта принадлежећима — съ похвалнымъ успѣхомъ Испытна, — и овде у месту сирѣчъ нашемъ явный Испытъ великолѣпнымъ своимъ присутствиемъ украсити, гдѣ, по окончаномъ съ полнымъ задовольства свога изясненіемъ Испыту, похитіо е съ целомъ юностю, и присутствующимъ у реченному Испыту знаменитымъ Гостима, на самый парастось Высокородне Госпоже отъ Темешварі (будући да се у то време овде догоџо) за знакъ высокопочитанія и сердечне благодарности свю оны заслуга, кое в блажене памятн иногда супругъ ићи кр. Совѣтникъ, како Верховный Школа Надзыратель, кругу учебномъ, теченіемъ живота свогъ приносећи, тымъ самимъ миломе Роду и Отечеству нашему великую свою приверженость дѣйствително засведочio. — Оно магновеніе, кадъ су сирѣчъ Ученицы по одпояной, и овой, и незабвенному свомъ покойнику „Вѣчной Памяти“ предпохваленногъ свогъ Верховногъ Надзырателя, знаке силногъ чувствованія сокрушеногъ серда свога указываюћа, усмотрѣли, тако е ихъ тронуло, да ни едань ніе могао свомъ невинномъ серду, безъ орошенія ижногъ лица свогъ, одолѣти. — У свакомъ е предпоменутомъ месту, по совершенню явногъ Испыта многочтаемый Верховный Надзыратель отпустіо Ученике, по свойству ићму природнимъ мудрымъ словомъ, отечески ихъ поучаваюћи, како имъ се у церкви, школы, и вѣ овы, владати, почитаніе и любовь прама Родителя, старіи, и ближнии свои отдавати, отъ Выше Власти проистицаюћимъ заповѣдма повиновати се надлежи; не иначе препоручиваюћи имъ междуусобну братску любовь, взаимно согласie, и непремѣнное пребываніе у Святомъ Вѣронсповѣданію, премиломъ Отечеству, иу поддайнической вѣности прямо Всепресвѣтлѣйшегъ и Державногъ Імператора, и Краля нашегъ Фердинанда I. и целогъ Пресвѣтлѣйшегъ Дома Австрійскогъ; Дѣтонаставнике е пакъ неизоставно опомену великогъ дѣла оногъ, на кое су позвани, да сирѣчъ поверенну себи юность, аки свою собствену децу взираюћи сва возможна, ко изощренію и изображенію душе и сердца ињиа употреби, како бы они временемъ своимъ не само учени и паметни люди; по благонаравни, добри Христіяни, полезни Рода членови, и вѣри Монарха нашегъ поддайницы постати могли! — Оваково благо и душеспателно поученіе некъ свакій Дѣтонаставникъ при наставлению свомъ, за предметъ себи узме, и томе единоме непресѣчно природнымъ побужденіемъ своимъ слѣдуюћи, хоће воистину желаемы трудова свои плодъ увидити, за кое у име награжденія очекива ће га овогъ света благополучије са со-

вершеннымъ утѣшениемъ, а будућега спаста Всевышнѣга Творца безконечна слава!! Буди хвала овакому неутримому Управителю, кои се Отечески о благопосиѣшномъ напредованію Юности наше стара; отъ ићга бо Родъ нашъ великой своїй срећи и неизмѣримой слави и благополучију надати се може, — кому ако бы јошть премилый Родъ нашъ, наши Династе, и наша у благостоянju находећасе Браћа, ићму, у цѣли сходномъ предпринију ићговомъ, сирѣчъ у возваженію и возобновленію Школа, рукупомоћи пружили, — Школске Фундације по возможности съ доброхотнимъ дародаяніјама, и тестаменталнимъ завѣщаніјама — како што иновѣрици безчисленно чине, — подкреплявали; — онда ће се Родъ нашъ сасвимъ подићи; онда ће наше Народно Станѣ и Књижество цветати, и тымъ ће мо се самимъ съ потомствомъ нашимъ безконечно прославити моћи!!

ШКОЛСКЕ ВѢСТИ.

Верховный Школа наши Надзыратель Высокородный Г. Еутеній отъ Гъурковичъ, исходатайствовао е отъ Высочайшегъ Крал. Унг. Совѣта сверху тогъ дозвolenie; да Великоварадскогъ круга наши Школа Управитель Дим. Константіній може, по свомъ Окружју у овима мѣстами, коя Школе неймао, такове поредъ контракта, подигнути — како што се съ овимъ већь вышереченный Г. Управитель занимати почео. —

Отъ стране Верх. наш. Шк. Надзырателства вѣдомо се твори; да е благоговѣйный Ерей Матој Керчу, изъ Коморішта, на нижайше предкоснутаго Надзырателя представленије, за 30. лѣтне, у званію Учительскомъ учнине вѣрие услуге, Всевысочайше Благоволеніе (Complacentia) средствемъ Высокосл. Консиліума получио. —

ВѢСТИ.

Пешта. На путештвенномъ изъ Пеште у Бечъ броденю отъ 21. Септември тек. године, Свѣтлый в Князъ Михаиль Обреновичъ, отговараюћи великодушю и Высокомъ Достоинству своме, благодѣјско дѣло учнине, кое е заиста цѣло на пароброду людство, — а нарочно насъ десивше се једнонароднике и јединовѣрнике тронуло; — и зато не могу пропустити, обиже дике наше ради, да тай случай не обнародуемъ, кои се тако догоџо:

Кадъ е паробродъ, на коме е съ множествомъ, народа Свѣтлый Князъ Михаиль Обреновичъ, као што е гореречено бродио, у Гениѣ присто, и ту као на обычной своїй штації зауставио се, да једне испусти, а друге отъ путника прими, то Кондуктеру (Спроводнику) истогъ пароброва, десивши се на пароброду лопови, отъ паробродни новаца украду 450. фр. у сребру. — У Какоји е бѣди био садъ овай Чиновникъ, то свакъ живый себи яко представити може. — Ништа

манъ, одма се нашао јданъ Православногъ Г. И. С. Исповѣданія, кои ово и обнародуе, Добротворъ, те похараниому 10. фр. у сребру поклони; кое видѣни оставили Сопутници, по могућству своме, јданъ за другимъ, добровольный поклонъ стану му чинити, при чему се, и Свѣтлый Князъ Михаилъ Обреновичъ исключити нехѣ, већь извади отъ свое стране 24. цес. Дуката, а отъ стране пакъ свакогъ Чиновника свога по 5. фр. у спресру, те пружи као праву небесну щедроту реченному Кондуктеру, на удивленіе и умиленіе свимъ ту десницемъ, а на дыку нашега народа; и тако се сумма оштећеномъ начини отъ 308. фр. у сребру.

К. В.

(Пешта). И. Сиятельство Господарь Ефремъ Обреновичъ, Генераль Мајоръ и Кавалеръ отъ више Ордена, у спроводу свога сына и Свите, присвоено је у найожелателніемъ здрављу юче изъ ютра у Пешту, и преноћивши у гостилиници „Енглезка Кралница“ данасъ 3. о. м. у 7. сати у ютру отбродио у Бечъ, кудъ, као што се чуе, води на Науке свѣтлогъ своегъ сына, и да ће тамо пѣколико дана пробавити.

PUTЪ ПО СВЕТУ.

По „Хумористу“ брои Бечъ и његова предградија 8586 дома, кои на годину 12 601.000, фр. сребра кирие носе. Четирь найвеће куће у Бечу су: Грађански Шпиталь съ 88,800; Тратнерхоффъ съ 45.780; Шотенхоффъ съ 38.000 и Белегардехоффъ съ 31.700 фор. сребра годишњићь прихода отъ кирија.

Академіа Знанія (Wissenschaften) је у Берлину јданъ чудноватиј задатакъ ставила, то је решење вопроса, да љ сено вола дебља, или ј волу, јданпутъ за свагда, да дебео быти мора, опредѣлено? За отвѣтъ овогъ вопроса дате су две године дана рока, и за наибољи отвѣтъ опредѣлени су 300. таліјра*).

* А Матица наша за једно читаво и тако важно и преполезно дѣло „Грамматику“ обећала је само 225. таліјра; а и то, кадъ је кои и начини, ондакъ бы може быти прошао као и покойный Видаковић!!!

Учред.

Кралница отъ Мадагаскаръ је Г. отъ Каствелле, једногъ Француза на достоинство Царевића (Принца) посла, и то зато, што је овай у земљи велике палинре (ракоджинице) завео.

(Кодъ неки породица) чинисе, да је само убиство наслѣдствено, као кодъ други што је безумје. Не давно у Винценесу млади јданъ човекъ после препирана са својомъ женомъ убије изъ пушке. Његовъ дѣда објесио је, а баба му се отровала; Отацъ опетъ турнуће съ прозора, а братъ скочивши у воду смртъ окуса.

(Бечке Новине) пишу, да је ужасно једно дѣло побудило у Ст. Петрограду общту позорностъ; иже кій тамошњи Пиваръ (по свой прилици синшавшиј съ ума) умртвјо је цѣлу свою породицу: т. је жену, четворо дѣце, а найпослѣ и самогъ себе. Дѣца су, како се доцнє чуло, само јако ранѣна, и јошти је надежде, да ће се излѣчiti моћи.

(Исте). Жетва је ове године у Руссии зачудо богојата испала, и ово се топломе и за растенїј жита угодноме времену занста приписати може, кое је ове године пре него прошасты многи година, наступило ће, т. је таки съ почеткомъ Юніја.

(Исте). Међу 1.799.210, у Руссии 1841. год. умершима, је било је 351, кои су старији отъ 100. година, а најстарији отъ 135. година ћели.

Цена ране 15 Септ. п. р. на Пешт.
піјаци. меровъ, грош. б. вр.

	найб.	сред.	лош.
Жито.	115	110	100
Наполица	78	70	65
Ражъ.	60	55	50
Єчамъ.	40	50	45
Зобъ.	52	37	34
Кукурузъ.	41	88	—
Проя.	90	—	—
Жута каша	—	—	—

Станъ дунава у Пешти.
15. Септ. п. р. 6'. 7". 3'''.

Издаватељ Димитриј Јовановић. — Учредникъ Димитриј Теодоровићъ
(Rosen-Platz Nro 285.)

У ПЕШТИ словима Баймоловимъ